

## CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

JULIANE KOKOTT

prezentate la 16 decembrie 2010<sup>1</sup>

## I — Introducere

1. Uniunea Europeană și-a stabilit obiective ambițioase cu privire la protecția calității aerului, acestea reprezentând o mare provocare pentru statele membre. O dovadă în acest sens o constituie procedurile cu privire la calitatea aerului înconjurător<sup>2</sup>, fapt confirmat de prezenta cauză privind plafoanele naționale de emisie.

2. Directiva 2001/81/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2001 privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici<sup>3</sup> (denumită în continuare „Directiva NEC”, acronimul „NEC” desemnând *national emission ceilings*) stabilește pentru toate statele membre anumite plafoane maxime anuale de emisie pentru o serie de poluanți atmosferici. Inițial, Țările de Jos au comunicat Comisiei că este probabil să

nu își poată respecta obligațiile referitoare la dioxidul de sulf și la oxizii de azot<sup>4</sup>. În prezent, se adresează Curții întrebarea dacă, în pofida acestui fapt, respectivul stat membru mai poate autoriza proiecte care să conducă la emiterea de cantități suplimentare de astfel de substanțe poluante.

3. Acțiunile principale privesc autorizarea diferitelor proiecte de centrale energetice. Cadrul juridic relevant rezultă din dispozițiile Directivei privind prevenirea și controlul integrat al poluării<sup>5</sup> (denumită în continuare „Directiva PCIP”), care reglementează autorizarea instalațiilor industriale.

4 — European Environmental Agency, *NEC Directive status report 2007*, Luxemburg, 2008, p. 16 (tabelul 5), și, de același autor, *NEC Directive status report 2008*, Luxemburg, 2009, p. 18 (tabelul 3.1). Ulterior, alte unsprezece state membre au depășit plafoanele maxime privind oxizii de azot, alte patru plafoanele maxime privind compușii organici volatili, alte două plafoanele maxime privind amoniacul, însă niciun alt stat membru nu a mai depășit plafoanele maxime privind dioxidul de sulf.

5 — Inițial, Directiva 96/61/CE a Consiliului din 24 septembrie 1996 (JO L 257, p. 26, Ediție specială, 15/vol. 3, p. 183), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 166/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 ianuarie 2006 de instituire a unui registru european al emisiilor și transferului de poluanți și de modificare a Directivelor 91/689/CEE și 96/61/CE ale Consiliului (JO L 33, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 15, p. 212), consolidată prin Directiva 2008/1/CE (JO L 24, p. 8). Această directivă, alături de o serie de alte directive, a fost înlocuită prin Directiva 2010/75 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării); a se vedea Documentul Consiliului PE-CONS 31/5/10 REV 5 din 24 noiembrie 2010. Directiva NEC nu face însă parte din acest pachet.

1 — Limba originală: germana.

2 — A se vedea Hotărârea din 15 noiembrie 2005, Comisia/Austria (C-320/03, Rec., p. I-9871), Hotărârea din 25 iulie 2008, Janecek (C-237/07, Rep., p. I-6221), și Hotărârea din 6 noiembrie 2008, Țările de Jos/Comisia (C-405/07 P, Rep., p. I-8301).

3 — JO L 309, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 7, p. 231.

## II — Cadrul juridic

### A — Directiva PCIP

4. Dispozițiile Directivei PCIP vor fi redată în continuare din versiunea consolidată a Directivei 2008/1, întrucât de la 18 februarie 2008 aceasta a înlocuit Directiva 96/61, fără a avea ca efect o modificare de substanță.

5. Dintre definițiile de la articolul 2 din Directiva PCIP, prezintă un interes deosebit în speță punctele 2, 7 și 15:

„În sensul prezentei directive:

2. «poluare» înseamnă introducerea directă sau indirectă, ca rezultat al activității umane, de substanțe, vibrații, căldură sau zgomot în aer, apă sau sol, care pot avea efect nociv asupra sănătății umane sau asupra calității mediului, pot avea efecte dăunătoare asupra proprietății materiale sau pot altera sau afecta agrementul sau alte utilizări legitime ale mediului;

[...]

7. «standard de calitate a mediului» înseamnă totalitatea cerințelor care trebuie respectate la un moment dat de un anumit mediu sau de o anumită componentă a acestuia, astfel cum sunt prevăzute în legislația comunitară;

[...]

15. «public interesat» înseamnă publicul afectat sau care ar putea fi afectat sau care are un interes în luarea unei decizii privind eliberarea sau actualizarea unei autorizații sau a condițiilor de acordare a unei autorizații; în sensul prezentei definiții, se consideră că au un interes organizațiile nonguvernamentale care promovează protecția mediului și care îndeplinesc toate condițiile prevăzute de legislația internă.”

6. Articolul 3 din Directiva PCIP definește cerințele esențiale ale unei instalații:

„Statele membre adoptă măsurile necesare pentru ca autoritățile competente să se asigure că instalațiile sunt exploatate astfel încât:

(a) să fie luate toate măsurile adecvate de prevenire a poluării, în special prin aplicarea celor mai bune tehnici disponibile;

(b) să nu se producă nicio poluare semnificativă;

[...]"

7. Potrivit articolului 4 din Directiva PCIP, toate instalațiile în sensul directivei necesită o autorizație.

8. Autorizarea unei instalații este reglementată la articolul 8 primul paragraf din Directiva PCIP:

„Fără a aduce atingere altor cerințe stabilite în legislația națională sau comunitară, autoritatea competentă eliberează o autorizație care cuprinde condițiile prin care se garantează faptul că instalația îndeplinește cerințele prezentei directive sau, în cazul contrar, refuză acordarea autorizației.”

9. Articolul 9 din Directiva PCIP reglementează condițiile pe care trebuie să le îndeplinească autorizația:

„(1) Statele membre se asigură că autorizația cuprinde toate măsurile necesare pentru îndeplinirea cerințelor de la articolele 3 și 10 pentru acordarea autorizațiilor, pentru a atinge un nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblul său, prin măsuri de protecție a aerului, a apei și a solului.

(2) [...]

(3) Autorizația prevede valorile-limită de emisie pentru substanțe poluante, în special pentru cele menționate în anexa III, care este probabil să fie emise de instalația respectivă în cantități semnificative, luându-se în considerare natura acestora și potențialul lor de a transfera poluarea dintr-un mediu în altul (apă, aer, sol). Dacă este necesar, autorizația cuprinde cerințele adecvate pentru protecția solului și a apelor subterane, precum și măsurile privind gestionarea deșeurilor generate de instalație. După caz, valorile-limită pot fi completate sau înlocuite cu parametri sau cu măsuri tehnice echivalente.

[...]

(4) Fără a aduce atingere articolului 10, valorile-limită de emisie, parametrii și măsurile tehnice echivalente menționate la alineatul (3) se bazează pe cele mai bune tehnici disponibile, fără a prescrie utilizarea unei tehnici sau tehnologii specifice, dar luându-se în considerare caracteristicile tehnice ale instalației respective, localizarea geografică a acesteia, precum și condițiile locale de mediu. În toate situațiile, condițiile autorizației cuprind prevederi referitoare la limitarea la minimum a poluării la distanță sau transfrontaliere și asigură un nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblul său.

(5) [...]

(7) Autorizația mai poate cuprinde alte condiții specifice în sensul prezentei directive,

în cazul în care acestea sunt considerate necesare de către statul membru sau de către autoritatea competentă.

care intră sub incidența dispozițiilor privind participarea publicului din prezenta directivă, în cazul în care aceștia:

[...]"

(a) au un interes suficient sau

10. Articolul 10 din Directiva PCIP reglementează relația dintre cele mai bune tehnici disponibile și standardele de calitate a mediului, la autorizarea instalațiilor:

(b) susțin că li s-a încălcat un drept, atunci când dispozițiile de procedură administrativă ale unui stat membru impun această condiție preliminară.

„În cazul în care un standard de calitate a mediului impune cerințe mai stricte decât cele care pot fi îndeplinite prin utilizarea celor mai bune tehnici disponibile, autorizația prevede măsuri suplimentare specifice, fără a aduce atingere altor măsuri care pot fi luate pentru a se respecta standardele de calitate a mediului.”

[...]

11. Articolul 16 din Directiva PCIP privește protecția juridică. Prezintă interes în special alineatele (1) și (3):

(3) Statele membre stabilesc ceea ce înseamnă interes suficient și încălcarea unui drept în conformitate cu obiectivul de a acorda publicului interesat un acces larg la justiție. În acest sens, interesul oricărei organizații neguvernamentale care promovează protecția mediului și care îndeplinește toate condițiile prevăzute de legislația internă este considerat suficient în sensul literei (a) a alineatului (1).

„(1) Statele membre se asigură că membrii publicului interesat au acces, în conformitate cu sistemul juridic intern aplicabil, la o cale de atac în fața unei instanțe sau a unui organism independent și imparțial instituit prin lege prin care să poată contesta, din punctul de vedere al fondului sau al procedurii, legalitatea deciziilor, a acțiunilor sau a omisiunilor

Se consideră că aceste organizații au drepturi care pot fi încălcate în sensul literei (b) a alineatului (1).”

12. Această dispoziție a fost introdusă în vederea transpunerii articolului 9 alineatul (2) din Convenția de la Aarhus<sup>6</sup> în Directiva PCIP<sup>7</sup>.

(2) Statele membre garantează că plafoanele de emisie prevăzute în anexa I nu sunt depășite în niciun an începând cu 2010.”

## B — Directiva NEC

13. Potrivit articolului 4 din Directiva NEC, până în 2010, plafoanele naționale de emisie maxime trebuie limitate și după această dată trebuie menținute:

„(1) Până în 2010, statele membre își limitează emisiile naționale anuale de poluanți dioxid de sulf (SO<sub>2</sub>), oxizi de azot (NO<sub>x</sub>), compuși organici volatili (COV) și amoniac (NH<sub>3</sub>) la cantități care să nu depășească plafoanele de emisie prevăzute în anexa I, luând în considerare modificările realizate prin măsuri comunitare adoptate ca urmare a rapoartelor prevăzute la articolul 9.

14. Anexa I stabilește pentru Țările de Jos, printre altele, plafoane maxime de 50 de kilotone, mai precis 50 000 de tone, la dioxid de sulf și de 260 de kilotone, mai precis 260 000 de tone, la oxizi de azot.

15. Potrivit articolului 6 din Directiva NEC, până la 1 octombrie 2002, statele membre elaborează programe pentru reducerea progresivă a emisiilor naționale de poluanți, cu scopul de a respecta cel puțin plafoanele naționale de emisie, până în 2010. Articolul 7 impune statelor membre să pregătească inventarele emisiilor naționale și estimările emisiilor pentru 2010. Aceste informații sunt transmise Comisiei, care, sprijinită de Agenția Europeană de Mediu, le publică.

16. Despre conținutul programelor vorbesc considerentele (11) și (12) ale Directivei NEC:

6 — Convenția privind accesul la informații, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu (JO L 124, p. 4, Ediție specială, 15/vol.14, p. 204); documentul a fost semnat de Comunitate la 25 iunie 1998 la Aarhus (Danemarca) și a fost aprobat prin Decizia 2005/370/CE a Consiliului din 17 februarie 2005 (JO L 124, p. 1).

7 — Articolul 4 punctul 4 din Directiva 2003/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 mai 2003 de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri și programe privind mediul și de modificare a Directivelor 85/337/CEE și 96/61/CE ale Consiliului în ceea ce privește participarea publicului și accesul la justiție (JO L 156, p. 17, Ediție specială, 15/vol. 10, p. 8).

„(11) O serie de plafoane naționale pentru fiecare stat membru privind emisiile de dioxid de sulf, oxizi de azot, compuși organici volatili și amoniac este o metodă rentabilă de atingere a obiectivelor intermediare de mediu.

Aceste plafoane de emisie permit Comunității și statelor membre flexibilitate în modul de conformare la acestea.

- (12) Este necesar ca statele membre să fie răspunzătoare de punerea în aplicare a măsurilor necesare pentru a se conforma plafoanelor naționale privind emisia. Se impune evaluarea progresului în ceea ce privește conformarea la plafoanele de emisie. Prin urmare, trebuie elaborate și raportate Comisiei programe naționale de reducere a emisiilor, care să cuprindă informații privind măsurile adoptate sau preconizate pentru conformarea la plafoanele de emisie.”

17. Raportul dintre Directiva PCIP și Directiva NEC este reglementat în considerentul (19):

„Este necesar ca dispozițiile prezentei directive să se aplice fără a aduce atingere legislației comunitare care reglementează emisiile acestor poluanți din anumite surse și nici dispozițiilor Directivei 96/61/CE a Consiliului cu privire la valorile-limită de emisie și utilizarea celor mai bune tehnici disponibile.”

18. Potrivit articolului 15 alineatul (1) din Directiva NEC, aceasta trebuia să fie transpusă până la 27 noiembrie 2002.

19. Similar cu Directiva NEC, și Protocolul de la Göteborg la Convenția din 1979 privind poluarea atmosferică transfrontalieră pe distanțe lungi pentru a reduce gradul de acidifiere, eutrofizare și nivelul de ozon troposferic<sup>8</sup> stabilește plafoane de emisie pentru anul 2010, însă dispozițiile directivei sunt adesea mai stricte.

*C — Directiva 2001/80*

20. În plus, este necesar să evocăm Directiva 2001/80/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2001 privind limitarea emisiilor în atmosferă ale anumitor poluanți provenind de la instalații de ardere de dimensiuni mari<sup>9</sup>. Această directivă stabilește plafoane de emisie pentru anumite instalații, având la bază același Protocol de la Göteborg.

<sup>8</sup> — Aprobat prin Decizia 2003/507/CE a Consiliului din 13 iunie 2003 (JO L 179, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 32, p. 62).

<sup>9</sup> — JO L 309, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 7, p. 210, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/105/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006 de adaptare a Directivelor 79/409/CEE, 92/43/CEE, 97/68/CE, 2001/80/CE și 2001/81/CE în domeniul mediului, ca urmare a aderării Bulgariei și a României (JO L 363, p 368, Ediție specială, 15/vol. 18, p. 147).

## D — *Dreptul olandez*

autorizației pentru instalația respectivă trebuie să includă condiții privind diminuarea sau reducerea în cea mai mare măsură posibilă a poluării atmosferice la distanță și transfrontaliere provocate de instalație.

### 1. Transpunerea Directivei PCIP

21. Transpunerea Directivei PCIP în dreptul olandez s-a realizat prin modificarea dispozițiilor Legii privind gestiunea mediului (Wet Milieubeheer).

22. Articolul 8.1 alineatul 1 prima teză și litera b din Legea privind gestiunea mediului prevede obligația de a obține autorizație pentru schimbări ori modificări ale destinației unei instalații care intră sub incidența directivei. Potrivit articolului 8.10 alineatul 1 din Legea privind gestiunea mediului, autorizația poate fi refuzată numai în interesul protecției mediului. Potrivit articolului 8.10 alineatul 2 prima teză și litera a din Legea privind gestiunea mediului, autorizația trebuie refuzată în orice caz dacă prin acordarea sa nu se poate obține utilizarea în instalație a celor mai bune tehnici disponibile.

23. Potrivit articolului 8.11 alineatul 2 din Legea privind gestiunea mediului, în interesul protecției mediului, autorizația poate fi însoțită de condiții. Potrivit articolului 8.12 b prima teză și litera e din Legea privind gestiunea mediului, în orice caz, acordarea

### 2. Transpunerea Directivei NEC

24. Potrivit informațiilor prezentate de guvernul olandez, acest stat membru a luat diferite măsuri pentru a asigura respectarea plafoanelor de emisie. Pentru oxizii de azot s-a introdus un sistem de comercializare a drepturilor de emisie<sup>10</sup>. Volumul de emisii permis pentru dioxidul de sulf a fost repartizat diferitelor sectoare industriale. Niciunui sector nu îi este permis să depășească plafonul de emisie pentru dioxid de sulf care îi este repartizat.

## III — Acțiunile principale și întrebările preliminare

25. Acțiunile principale au la bază o serie de cereri îndreptate împotriva a trei proiecte de centrale energetice. Centrala energetică Eemshaven, autorizată la 11 decembrie 2007

<sup>10</sup> — A se vedea analiza din cadrul Hotărârii Tribunalului din 10 aprilie 2008, Olanda/Comisia (T-233/04, Rep., p. II-591, punctul 10 și următoarele).

(cauza C-165/09), a fost proiectată să emită un volum de 1454 de tone de dioxid de sulf pe an, centrala energetică situată în Miso-uriweg, în Rotterdam, autorizată la 11 martie 2008 (cauza C-166/09), ar urma să emită 580 de tone de dioxid de sulf și 730 de tone de oxizi de azot, iar pentru centrala energetică situată în Coloradoweg, în Rotterdam, ce urmează să fie recondiționată pe baza autorizației din 26 octombrie 2007 (cauza C-167/09), sunt prevăzute emisii de 923 de tone de dioxid de sulf și 1 535 de tone de oxizi de azot. Așadar, însumat, aceste centrale energetice generează aproximativ 6 % din emisiile totale de dioxid de sulf autorizate în Țările de Jos și aproape 1 % din plafonul de oxizi de azot.

26. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare citează informații provenind de la autoritățile de stat și de la Comisie, potrivit cărora Țările de Jos nu vor respecta în anul 2010 și în perioada următoare acestei date plafoanele la dioxidul de sulf și la oxizii de azot. Țările de Jos susțin însă că, potrivit ultimelor prognoze, plafoanele vor fi respectate.

27. Ca urmare, Raad van State a adresat Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Obligația de interpretare conformă cu directivele implică faptul că obligațiile prevăzute de Directiva PCIP, transpuse în cadrul Legii privind gestiunea mediului, pot și trebuie interpretate în sensul că, la

soluționarea unei cereri de autorizație de mediu, trebuie să se țină seama pe deplin de plafoanele de emisie de  $\text{SO}_2$  și de  $\text{NO}_x$  prevăzute de Directiva NEC, în special în ceea ce privește obligațiile prevăzute la articolul 9 alineatul (4) din Directiva PCIP?

2 a) Obligația unui stat membru de a se abține să adopte dispoziții de natură să compromită în mod serios realizarea rezultatului prevăzut de o directivă se aplică de asemenea perioadei cuprinse între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Directiva NEC?

2 b) În perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010, se impun obligații pozitive statelor membre în cauză, pe lângă obligația acestora de abținere sau în locul acesteia, în cazul în care la sfârșitul perioadei menționate va avea loc sau riscă să aibă loc o depășire a plafoanelor naționale de  $\text{SO}_2$  și/sau de  $\text{NO}_x$  prevăzute de Directiva NEC?

2 c) Pentru a răspunde la întrebările 2 a) și 2 b), prezintă importanță faptul că din cererea de eliberare a unei autorizații de mediu privind o instalație care va contribui sau riscă să contribuie la depășirea plafoanelor naționale de emisie de  $\text{SO}_2$  și/

sau de  $\text{NO}_x$  prevăzute de Directiva NEC rezultă că instalația va fi pusă în funcțiune cel mai devreme în anul 2011?

3 a) Obligațiile menționate în cadrul întrebării 2) implică necesitatea ca statul membru în cauză să refuze autorizația de mediu sau să condiționeze acordarea sa de îndeplinirea unor cerințe și restricții suplimentare în cazul în care nu se garantează că instalația pentru care se solicită autorizația nu va contribui sau nu riscă să contribuie la depășirea plafoanelor naționale de emisie de  $\text{SO}_2$  și/sau de  $\text{NO}_x$  prevăzute de Directiva NEC? Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să se țină seama de măsura în care instalația în cauză va contribui sau riscă să contribuie la această depășire?

3 b) Rezultă, dimpotrivă, din Directiva NEC că un stat membru, chiar în cazul depășirii sau al riscului de depășire a plafoanelor naționale de emisie de  $\text{SO}_2$  și/sau de  $\text{NO}_x$ , dispune de o marjă de apreciere pentru a asigura realizarea obiectivelor prevăzute de directivă astfel încât acesta poate, în locul respingerii cererii de autorizație sau al condiționării acesteia de prevederi și restricții suplimentare, să adopte alte măsuri, precum o altfel de compensare?

4) În măsura în care obligațiile avute în vedere la întrebările 2) și 3) se impun statelor membre, o persoană privată poate invoca respectarea acestora în fața instanței naționale?

5 a) O persoană privată poate invoca în mod direct articolul 4 din Directiva NEC?

5 b) În cazul unui răspuns afirmativ, acest articol poate fi invocat în mod direct începând cu data de 27 noiembrie 2002 sau numai începând cu data de 31 decembrie 2010? Pentru a răspunde la această întrebare, prezintă importanță faptul că din cererea de eliberare a unei autorizații de mediu rezultă că instalația autorizată va fi pusă în funcțiune cel mai devreme în anul 2011?

6) În special, în cazul în care acordarea unei autorizații de mediu și/sau alte măsuri contribuie la depășirea plafoanelor naționale de emisie de  $\text{SO}_2$  și/sau de  $\text{NO}_x$  prevăzute de Directiva NEC sau riscă să contribuie la această depășire, poate o persoană privată să invoce în temeiul articolului 4 din această directivă:

a) un drept general de a solicita adoptarea de către statul membru în cauză a unui pachet de măsuri prin intermediul cărora să se limiteze până în anul 2010 emisiile naționale anuale

de SO<sub>2</sub> și de NO<sub>x</sub> la plafoane care nu le depășesc pe cele naționale de emisie potrivit Directivei NEC sau, dacă nu este posibil, a unui pachet de măsuri prin intermediul cărora să se limiteze emisiile la acest nivel cât mai repede posibil după această dată?

- b) drepturi concrete de a solicita adoptarea de către statul membru în cauză a unor măsuri specifice privind o anumită instalație – de exemplu sub forma respingerii unei cereri de autorizație sau a condiționării acestei autorizații de prevederi sau restricții suplimentare – care să contribuie la limitarea până în anul 2010 a emisiilor naționale anuale de SO<sub>2</sub> și de NO<sub>x</sub> la plafoane care nu le depășesc pe cele naționale de emisie potrivit Directivei NEC sau, dacă nu este posibil, a unui pachet de măsuri specifice care să determine limitarea emisiilor la acest nivel cât mai repede posibil după această dată?

- c) Pentru a răspunde la întrebările 6 a) și 6 b), prezintă importanță măsura în care instalația în cauză contribuie la depășire sau la riscul de depășire a pragurilor?”

28. În esență, aceste întrebări coincid în toate cauzele. Cu toate acestea, în cauza C-165/09 se vorbește numai despre dioxidul de sulf, iar în cauza C-166/07 este invocată numai versiunea consolidată a Directivei PCIP, Directiva 2008/1, în timp ce în celelalte două cauze se fac trimiteri și la Directiva 96/61.

29. Prin Ordonanța din 24 iunie 2009, președintele Curții a dispus conexarea celor trei cauze pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

30. Au prezentat observații scrise Stichting Greenpeace Nederland (denumită în continuare „Greenpeace”), Gedeputeerde Staten von Groningen (denumit în continuare „Groningen”), RWE Power AG, în prezent RWE Eemshaven Holding BV (denumită în continuare „RWE”), Electrabel Nederland N. V. (denumită în continuare „Electrabel”), Gedeputeerde Staten von Zuid-Holland (denumit în continuare „Zuid-Holland”) și E.ON Benelux N. V. (denumită în continuare „E.ON”), precum și Republica Austria, Regatul Danemarcei, Republica Italiană, Regatul Țărilor de Jos și Comisia Europeană. Cu excepția Groningen, a Zuid-Holland și a Austriei, aceste părți au fost prezente și la ședința din 14 octombrie 2010. În plus, la ședință au participat Stichting Natuur en Milieu, precum și Republica Franceză.

#### IV — Aprecieri juridică

31. Directiva NEC stabilește plafoanele naționale de emisii pentru patru substanțe poluante, printre care oxizii de azot și dioxidul de sulf, pe care statele membre nu trebuie să le depășească începând din anul 2011. Cu toate acestea, din Directiva NEC nu rezultă cum urmează să atingă statele membre acest obiectiv.

32. În prezenta cauză, litigiul are ca obiect autorizarea unui număr de trei proiecte diferite de centrale energetice. Acestea ar contribui substanțial la creșterea emisiilor de oxizi de azot și de dioxid de sulf, însă, în principiu, nu ar împiedica respectarea plafoanelor de emisie dacă Țările de Jos ar reduce emisiile din alte sectoare.

33. Însă, potrivit indicațiilor instanței de trimitere, dar și conform rapoartelor Agenției Europene de Mediu<sup>11</sup>, există îndoieli că Țările de Jos vor respecta aceste plafoane referitoare la oxizii de azot și la dioxidul de sulf, prin măsurile prevăzute până acum. Din acest motiv, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare urmărește să clarifice dacă, în această situație – în pofida libertății de alegere cu privire la mijloacele necesare pentru atingerea obiectivelor acestei directive –, Directiva NEC se opune autorizării proiectelor în discuție.

11 — A se vedea nota de subsol 4.

34. În acest scop, vom examina dacă Directiva PCIP impune să se țină seama de riscul de depășire a plafoanelor din Directiva NEC (a se vedea secțiunea B de mai jos), dacă riscul de depășire se opune unor asemenea proiecte (a se vedea secțiunea C de mai jos) și dacă persoanele private pot invoca în această privință Directiva NEC (a se vedea secțiunea D de mai jos). Mai întâi, în orice caz, vom aborda obiecțiile exprimate de anumite părți cu privire la admisibilitatea cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare (a se vedea secțiunea A de mai jos).

#### A — Cu privire la admisibilitate

35. RWE, Electrabel și E.ON invocă inadmisibilitatea întrebărilor adresate Curții. Părțile menționate susțin că întrebările preliminare sunt lipsite de relevanță în ceea ce privește acțiunile principale.

36. În opinia acestora, instanța de trimitere pornește de la un temei greșit prin faptul că, în pofida celor mai noi informații care contrazic această premisă, admite o depășire preconizată a plafoanelor naționale de emisie prevăzute în Directiva NEC pentru dioxidul de sulf și pentru oxizii de azot la 31 decembrie 2010 și, ulterior, până în anul 2015. În plus, reclamantii din acțiunile principale nu au clarificat în ce măsură Directiva NEC ar putea justifica refuzul autorizărilor în conformitate cu Directiva PCIP.

37. Întrebările care se referă la legislația Uniunii beneficiază însă de o prezumție de pertinență<sup>12</sup>. Având în vedere funcția îndeplinită de procedura trimiterilor preliminare, nu se pot impune cerințe prea stricte în ceea ce privește considerațiile instanței de trimitere cu privire la pertinența întrebărilor preliminare.

38. De aceea, Curtea trebuie să examineze numai în circumstanțe excepționale, pentru a-și verifica propria competență, condițiile în care este sesizată de instanța națională<sup>13</sup>. Potrivit unei jurisprudențe constante, respingerea solicitării unei instanțe naționale este posibilă numai atunci când este evident că interpretarea solicitată a dispozițiilor dreptului Uniunii Europene nu are nicio legătură cu realitatea ori cu obiectul acțiunii principale, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt sau de drept necesare pentru a răspunde în mod util întrebărilor care i-au fost adresate<sup>14</sup>. Cu excepția acestor cazuri, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este, în principiu, obligată să se pronunțe<sup>15</sup>.

39. Mai precis, Raad van State a arătat că, în opinia sa, există un risc de depășire a plafoanelor de emisie din Directiva NEC și, prin întrebările sale, solicită să se stabilească dacă această depășire trebuie examinată în cadrul procedurii de autorizare în litigiu, în temeiul Directivei PCIP. Pentru a înlătura pertinența întrebărilor preliminare, nu este suficient nici faptul că poate rezulta și o altă apreciere în ceea ce privește depășirea, nici împrejurarea că între timp guvernul olandez preconizează respectarea plafoanelor de emisie. Dimpotrivă, aprecierea caracteristicilor de fapt și de drept ale litigiului revine în principiu instanței naționale<sup>16</sup>. De aceea, nu se poate pleca de la premisa unei lipse evidente de legătură, în sensul jurisprudenței.

40. În plus, în ceea ce privește posibilitatea refuzului unei autorizări conform Directivei PCIP, în temeiul Directivei NEC, a accepta inadmisibilitatea ar echivala cu antepunerea cu privire la întrebarea preliminară. Importantă este aprecierea instanței naționale, nu cea a părților din acțiunea principală. Din acest motiv, contrar opiniei Electrabel, nu este necesar ca reclamantii să fi prezentat o argumentație mai exactă cu privire la interacțiunea dintre cele două directive.

12 — Hotărârile din 10 iunie 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo (C-140/09, Rep., p. I-5243, punctul 29) și Bruno și alții (C-395/08 și C-396/08, Rep., p. I-5119, punctul 19), precum și Hotărârea din 1 iulie 2010, Sbarigia (C-393/08, Rep., p. I-6337, punctul 20).

13 — Hotărârea din 13 iulie 2006, Manfredi și alții (C-295/04-C-298/04, Rec., p. I-6619, punctul 27).

14 — A se vedea Hotărârea din 15 decembrie 1995, Bosman (C-415/93, Rec., p. I-4921, punctul 61), și Hotărârea din 10 ianuarie 2006, IATA și ELFAA (C-344/04, Rec., p. I-403, punctul 24).

15 — A se vedea hotărârile citate la nota de subsol 14, mai exact Hotărârea Bosman (punctul 59), precum și Hotărârea IATA și ELFAA (punctul 24).

16 — Hotărârea din 13 noiembrie 2003, Neri (C-153/02, Rec., p. I-13555, punctul 34 și următoarele), Hotărârea din 29 aprilie 2004, Orfanopoulos și Oliveri (cauzele conexate C-482/01 și C-493/01, Rec., p. I-5257, punctul 42), și Hotărârea din 12 ianuarie 2006, Turn- und Sportunion Waldburg (C-246/04, Rec., p. I-589, punctul 21).

41. Trimiterea efectuată de E.ON la așa-numita doctrină „acte-clair” este deopotrivă lipsită de relevanță. Potrivit jurisprudenței menționate, *obligatia* de sesizare ce revine instanței naționale de ultim grad de jurisdicție poate fi exclusă numai dacă există în materie o jurisprudență consacrată a Curții sau dacă aplicarea corectă a dreptului Uniunii se poate impune într-un mod atât de evident încât soluția întrebării adresate să nu lase loc niciunei îndoieli rezonabile<sup>17</sup>.

42. *Dreptul* de a sesiza nu lipsește într-un asemenea caz<sup>18</sup>. Instanțelor naționale nu trebuie să li se interzică să ceară o clarificare Curții, în cazul persistenței unor îndoieli. Ca și în trecut, o asemenea cerere servește aplicării unitare a dreptului în Uniune. Se renunță la a adresa o întrebare preliminară exclusiv în cazul unui răspuns care este evident și din punctul de vedere al instanței naționale.

43. În plus, în opinia noastră, în cazul întrebărilor preliminare adresate Curții de Raad van State, nu se pune problema existenței unui răspuns evident.

44. În sfârșit, admisibilitatea întrebărilor preliminare nu se opune nici competenței de control a Comisiei potrivit Directivei

NEC<sup>19</sup>, care își găsește expresia în special la articolul 10 alineatul (5) litera (c) din directivă și care se întemeiază, în principiu, pe articolul 17 alineatul (1) TUE (ex-articolul 211 CE). Respectiva competență de control nu scutește statele membre de obligația de a realiza o transpunere corespunzătoare a Directivei NEC, respectiv de a asigura o interpretare conformă directivei sau un efect direct al directivei. În acest context, trebuie să fie admisibilă și o procedură de pronunțare a unei hotărâri preliminare.

45. Prin urmare, cererile de pronunțare a unei hotărâri preliminare sunt admisibile.

*B — Cu privire la prima întrebare — întinderea obligației de interpretare conformă cu directivele în contextul raportului dintre Directiva PCIP și Directiva NEC*

46. Prin intermediul primei sale întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle dacă obligația de interpretare conformă cu directivele a dreptului național implică faptul că, în contextul unei autorizații potrivit Legii privind gestiunea mediului, care transpune Directiva PCIP, trebuie să se țină seama de

17 — Hotărârea din 6 octombrie 1982, Cilfit și alții (283/81, Rec., p. 3415, punctele 13-16 și 21).

18 — Hotărârea Cilfit și alții (citată la nota de subsol 17, punctul 15).

19 — În memoriul său din 18 august 2009, RWE invocă inexistența până în prezent a unei contestări din partea Comisiei Europene cu privire la depășirea sau riscul de depășire a plafonului de emisie prevăzut pentru Țările de Jos (punctul 35).

plafoanele de emisie naționale prevăzute în Directiva NEC.

decidă cu privire la acordarea unei autorizații în conformitate cu Directiva PCIP<sup>22</sup>.

# 1. Cu privire la interpretarea conformă

47. Obligația statelor membre, care rezultă dintr-o directivă, de a atinge rezultatul prevăzut de aceasta, precum și îndatorirea statelor menționate, în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE (ex-articolul 10 CE), de a lua toate măsurile generale sau speciale necesare pentru a asigura îndeplinirea acestei obligații se impun tuturor autorităților statelor membre<sup>20</sup>.

48. Între acestea figurează și obligația unei interpretări conforme cu directivele. În măsura în care la aplicarea dreptului intern este necesară o interpretare a acestuia, instanța națională este obligată să ofere în măsura posibilului o interpretare în lumina textului și a finalității directivei, în vederea obținerii rezultatului prevăzut la articolul 288 alineatul (3) TFUE [ex-articolul 249 alineatul (3) CE]<sup>21</sup>. Având în vedere că această obligație se impune tuturor autorităților publice ale unui stat membru, obligația de interpretare conformă cu directivele revine cu atât mai mult unei autorități naționale care trebuie să

49. În speță sunt avute în vedere două directive din domeniul dreptului mediului în vigoare în Uniune; ambelor trebuie să li se asigure condiții de eficiență deplină. Legea privind gestiunea mediului, care reglementează procedurile de autorizare în litigiu, transpune Directiva PCIP, nu însă și Directiva NEC. Aceasta din urmă este transpusă prin alte acte juridice naționale. Or, acest aspect nu se opune unei interpretări a Legii privind gestiunea mediului în conformitate cu Directiva NEC, deoarece, în cadrul unei interpretări conforme cu directivele, trebuie să se ia în considerare ansamblul dispozițiilor de drept intern pentru a aprecia în ce măsură acesta poate fi aplicat astfel încât să nu ajungă la un rezultat contrar celui prevăzut de directiva în cauză<sup>23</sup>.

50. Prin urmare, trebuie clarificat ce raport există între cele două directive, în special în ce măsură o procedură de autorizare în temeiul Directivei PCIP este influențată de dispozițiile Directivei NEC.

20 — Hotărârea din 10 aprilie 1984, von Colson și Kamann (14/83, Rec., p. 1891, punctul 26), și Hotărârea din 13 noiembrie 1990, Marleasing (C-106/89, Rec., p. I-4135, punctul 8).

21 — Hotărârea von Colson și Kamann, precum și Hotărârea Marleasing (ambele citate la nota de subsol 20).

22 — A se vedea Hotărârea din 22 iunie 1989, Costanzo (103/88, Rec., p. 1839, punctul 30 și următorul), Hotărârea din 29 aprilie 1999, Ciola (C-224/97, Rec., p. I-2517, punctul 30), Hotărârea din 14 iunie 2007, Medipac-Kazantzidis (C-6/05, Rep., p. I-4557, punctul 43), Hotărârea din 12 ianuarie 2010, Petersen (C-341/08, Rep., p. I-47, punctul 80), și Hotărârea din 14 octombrie 2010, Fuß (C-243/09, Rep., p. I-9849, punctul 61).

23 — Hotărârea din 5 octombrie 2004, Pfeiffer și alții (C-397/01-C-403/01, Rec., p. I-8835, punctele 115, 118 și următorul), precum și Hotărârea din 16 iulie 2009, Mono Car Styling (C-12/08, Rep., p. I-6653, punctul 62).

## 2. Cu privire la prevederile Directivei PCIP

51. Mai întâi, trebuie examinat dacă cele două directive conțin reglementări care privesc în mod expres raportul dintre ele. Prezintă un interes deosebit în acest sens aspectul dacă plafoanele naționale de emisie din Directiva NEC constituie standarde de calitate a mediului în sensul articolului 10 din Directiva PCIP.

52. Substanțele poluante relevante din acțiunile principale, dioxidul de sulf și oxizii de azot, sunt menționate de ambele directive. Anexa I la Directiva NEC prevede plafoane naționale pentru dioxid de sulf și oxizi de azot. În anexa III la Directiva PCIP, acești compuși sunt denumiți substanțe poluante pentru care, conform articolului 9 alineatul (3), autorizația trebuie să prevadă valori-limită de emisie.

53. Potrivit articolului 19 alineatul (2) din Directiva PCIP, trebuie să fie respectate cel puțin valorile-limită specifice pentru anumite tipuri de instalații, în acest caz valorile-limită din Directiva 2001/80 privind limitarea emisiilor în atmosferă a anumitor poluanți provenind de la instalații de ardere de dimensiuni mari.

54. Cerințe mai stricte pot rezulta în special din obligația de la articolul 3 alineatul (1)

litera (a) din Directiva PCIP privind aplicarea celor mai bune tehnici disponibile. În această privință, Stichting Natuur susține că în prezent sunt posibile noi reduceri de emisii, însă nu aceasta este problema identificată în prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare. Dimpotrivă, întrebările privesc posibila depășire a plafoanelor naționale de emisie.

55. Obligația de utilizare a celor mai bune tehnici disponibile se aplică, potrivit articolului 9 alineatul (4) prima teză din Directiva PCIP, numai fără a aduce atingere articolului 10. Articolul 10 stabilește că o autorizație trebuie să prevadă măsuri suplimentare specifice în cazul în care un standard de calitate a mediului impune cerințe mai stricte decât cele care pot fi îndeplinite prin utilizarea celor mai bune tehnici disponibile. Potrivit Directivei NEC, plafoanele naționale de emisie ar trebui să fie avute în vedere în mod obligatoriu în cadrul procedurii de autorizare, în cazul în care ar reprezenta astfel de standarde de calitate a mediului.

56. Definiția standardului de calitate a mediului de la articolul 2 punctul (7) din Directiva PCIP nu este foarte clară în această privință. Această dispoziție definește, de exemplu, în versiunile sale în limba germană și în limba italiană, un standard de calitate a mediului drept totalitatea cerințelor care trebuie respectate la un moment dat „într-un” anumit mediu sau într-o anumită componentă a acestuia, astfel cum sunt prevăzute în legislația Uniunii. Versiuni lingvistice

astfel formulate ar putea, prin urmare, să fie interpretate în sensul că includ plafoanele de emisie printre cerințele care trebuie să fie îndeplinite *într-un* mediu dat.

fie adaptate în funcție de standardele de calitate a mediului și, dacă este cazul, să fie corectate<sup>25</sup>. Acest aspect lasă să se întrevadă lipsa de uniformitate dintre cele două noțiuni.

57. Unei asemenea concluzii i se opun însă alte versiuni lingvistice, cum ar fi cea franceză sau cea engleză, care menționează cerințe care trebuie să fie îndeplinite de („par” respectiv „by”) un anumit mediu. Așadar, standardele caracterizează o anumită stare avută în vedere a mediului, respectiv anumite interese<sup>24</sup>. Cu alte cuvinte, potrivit acestor versiuni lingvistice, cantitățile de substanțe poluante existente în mediu prezintă interes pentru standardul de calitate, în timp ce cantitățile de substanțe poluante emise în acest mediu nu oferă un indiciu direct privind calitatea acestui mediu.

59. Aceasta nu înseamnă însă în mod obligatoriu că plafoanele naționale de emisie nu constituie standarde de calitate a mediului. Și plafoanele se referă la emisii, însă pot fi interpretate cel mult ca o formă foarte specială de valori-limită, și anume valori-limită pentru ansamblul economiilor naționale. De asemenea, nu este exclus să se utilizeze valorile-limită ale emisiilor pentru instalații drept mijloace pentru menținerea plafoanelor naționale de emisie, astfel cum prevede articolul 10 pentru asigurarea standardelor de calitate a mediului.

58. Nici economia articolului 9 alineatul (4) prima teză și a articolului 10 din Directiva PCIP nu conduce la o concluzie clară. Aceste dispoziții asigură ca abordarea generală a mediilor de către Directiva PCIP să nu relativizeze eventualele standarde de calitate a mediului, întrucât valorile-limită ale emisiilor pentru instalații și standardele de calitate a mediului se află într-o relație de dependență reciprocă: valorile-limită de emisii trebuie să

60. Totuși, dacă ne detașăm de definiția neclară din Directiva PCIP, noțiunea de standard de calitate a mediului, potrivit sensului obișnuit al acesteia, relevă că sunt avute în vedere cerințe de calitate care se referă la mediu în sine. Dimpotrivă, plafoanele de emisie reprezintă cerințe care se referă la o totalitate – nespecificată mai precis – de surse de emisie. Având în vedere efectele cumulate și interacțiunile, semnificația calității mediului în sine nu poate fi determinată precis.

24 — A se vedea Kracht, Wasielewski, în: Rengeling (editor), *Handbuch zum europäischen und deutschen Umweltrecht*, volumul I, ediția a doua, Köln, 2003, § 35 punctul 34, Albrecht, *Umweltqualitätsziele im Gewässerschutzrecht*, Berlin, 2007, p. 43.

25 — A se vedea Kracht, Wasielewski (lucrare citată la nota de subsol 24) și Albrecht (lucrare citată la nota de subsol 24, p. 292 și următoarele).

61. Astfel interpretate, normele de calitate a mediului nu corespund perfect valorilor de emisie, ci cantităților de substanțe poluante în cauză, care apar în anumite componente ale mediului<sup>26</sup>. Standardele de calitate a mediului sunt legate, prin urmare, de bunurile și de interesele protejate și au legătură cu sursele, în timp ce valorile emisiilor sunt legate de comportament și fac trimitere la sursele poluării<sup>27</sup>.

emisie potrivit Directivei NEC nu reprezintă standarde de calitate a mediului în sensul articolului 10 din Directiva PCIP.

3. Cu privire la relația sistematică dintre Directiva PCIP și Directiva NEC

62. Exemple de standarde de calitate a mediului sunt dispozițiile privind calitatea aerului înconjurător din Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa<sup>28</sup>, prin urmare valorile-limită pentru substanțele poluante din aerul înconjurător. Valorile-limită ale emisiilor și plafoanele de emisie influențează volumul de substanțe poluante din aerul înconjurător, fiind de aceea necesar și articolul 10 din Directiva PCIP. Cu toate acestea, în ceea ce privește calitatea aerului înconjurător pot să intervină și alți factori.

64. Cu toate acestea, relația sistematică dintre Directiva NEC și Directiva PCIP ar putea cere ca, la autorizarea instalațiilor, să se țină seama de plafoanele naționale de emisie.

65. RWE, Electrabel, E.ON, Groningen și statele membre care au prezentat observații în prezenta cauză pleacă de la premisa că, în pofida obiectivului general pe care îl împărtășesc ambele directive în domeniul mediului, acestea sunt complet independente.

63. Din această perspectivă, trebuie să fim de acord cu RWE, cu E.ON și cu Țările de Jos, care apreciază că plafoanele naționale de

66. Părțile menționate își întemeiază opinia pe metodele diferite de acțiune prevăzute în cele două directive. Directiva NEC urmărește o abordare programatică prin faptul că, independent de sursele de emisii determinate, prescrie plafoane naționale de emisie<sup>29</sup>.

26 — A se vedea Kracht, Wasielewski (lucrare citată la nota de subsol 24) și Albrecht (lucrare citată la nota de subsol 24, p. 44, 52 și următoarea).

27 — A se vedea Albrecht (lucrare citată la nota de subsol 24, p. 52 și următoarele).

28 — JO L 152, p. 1. A se vedea și hotărârile citate la nota de subsol 2.

29 — A se vedea articolul 4 coroborat cu anexa I la Directiva NEC.

Potrivit considerentelor (11) și (12), strategiile privind respectarea directivei intră în domeniul de răspundere al statelor membre. În schimb, Directiva PCIP enumeră anumite instalații industriale drept surse de emisii<sup>30</sup>. Pentru evitarea și, respectiv, reducerea maximă a emisiilor, este recomandată, în primul rând, aplicarea celor mai bune tehnici disponibile<sup>31</sup>.

67. Aceste abordări diferite nu justifică însă în sine ideea că cele două directive trebuie să fie examinate complet independent una de alta. Dimpotrivă, obiectivul comun al reducerii emisiilor pledează în favoarea unei interpretări coordonate a directivelor pentru a asigura un sistem coerent de reducere a emisiilor.

68. Potrivit articolului 9 alineatul (4) a doua teză din Directiva PCIP, *în toate situațiile*, condițiile autorizației cuprind prevederi referitoare la limitarea la minimum a poluării la distanță sau transfrontaliere și asigură un nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblul său. Potrivit unei interpretări literale și sistematice, acest imperativ se aplică în plus față de obligația de a întemeia valorile-limită de emisie pe cele mai bune tehnici disponibile,

prescrisă la articolul 9 alineatul (4) prima teză din Directiva PCIP.

69. Respectiva obligație privind aplicarea celor mai bune tehnici disponibile este consolidată prin obligațiile fundamentale ale operatorului, potrivit articolului 3 alineatul (1) literele (a) și (b) din Directiva PCIP. Potrivit acestora, operatorul trebuie să ia toate măsurile adecvate de prevenire a poluării, pentru a nu se produce nicio poluare semnificativă. Articolul 2 punctul 2 din Directiva PCIP nu limitează noțiunea de poluare din reglementările amintite mai sus doar la emisiile provocate de instalație, ci solicită o examinare globală care să cuprindă și alte surse de poluare a aerului, a apei și a solului.

70. Pentru a stabili ce trebuie considerat drept prevederi referitoare la limitarea la minimum a poluării la distanță sau transfrontaliere și asigurarea unui nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblul său, în sensul articolului 9 alineatul (4) a doua teză din Directiva PCIP, se poate recurge la restul legislației Uniunii din domeniul mediului. O asemenea procedură este indicată la articolul 19 alineatul (2) din Directiva PCIP, care prevede în mod expres valabilitatea valorilor-limită de emisie relevante cuprinse în

30 — A se vedea articolul 1 prima teză coroborat cu anexa I la Directiva PCIP.

31 — A se vedea articolul 1 a doua teză, articolul 3 alineatul (1) litera (a), articolul 9 alineatul (4) prima teză din Directiva PCIP.

directivele enumerate în anexa II și „în alte acte legislative comunitare”<sup>32</sup>.

71. Este adevărat că, astfel cum subliniază în mod întemeiat E.ON, Directiva NEC nu este menționată în mod special în anexa II la Directiva PCIP. Totuși, anexa II menționează o directivă care indică faptul că Directiva NEC poate fi o altă dispoziție în sensul articolului 19 alineatul (2) din Directiva PCIP. La fel ca Directiva 2001/80 privind limitarea emisiilor în atmosferă a anumitor poluanți provenind de la instalații de ardere de dimensiuni mari, menționată în anexa II, și Directiva NEC are la bază Protocolul de la Göteborg privind poluarea atmosferică transfrontalieră pe distanțe lungi pentru a reduce gradul de acidifiere, eutrofizare și nivelul de ozon troposferic. Acest aspect evidențiază că valorile-limită pentru instalații stabilite prin Directiva PCIP urmăresc și obiectivele Directivei NEC.

72. Contrar opiniei RWE, a Electrabel și a statelor membre care au prezentat observații, o limitare nu rezultă nici din considerentul (19) al Directivei NEC. Potrivit acestuia, respectiva directivă trebuie să se aplice fără a aduce atingere dispozițiilor Directivei PCIP cu privire la valorile-limită de emisie și la utilizarea celor mai bune tehnici disponibile.

Din modul de formulare a acestui considerent se poate constata în special faptul că Directiva NEC, care nu aduce atingere obligațiilor statelor membre rezultate din Directiva PCIP, nici nu le reduce. Astfel, niciun stat membru nu poate renunța la utilizarea celor mai bune tehnici disponibile, chiar dacă respectă plafoanele de emisie din Directiva NEC și fără respectivele tehnici.

73. Dimpotrivă, nu este exclusă o evaluare critică a dispozițiilor din Directiva NEC în cursul autorizării instalației. În cadrul unei decizii de autorizare conform Directivei PCIP, abordarea cu caracter programatic a îndatoririlor potrivit Directivei NEC nu poate determina condiția, ci doar modul obligației de luare în considerare.

74. În acest sens, intră în sarcina statelor membre să dezvolte strategii de respectare a plafoanelor naționale de emisie, din care în principiu face parte și alegerea surselor de emisii incluse. Prin urmare, în principiu, nu este posibil să se găsească în Directiva NEC dispoziții concrete de calculare a emisiilor permise pentru instalații individuale. În orice caz, este greu de imaginat că măsurile de respectare a plafoanelor de emisie adoptate de statele membre nu au nimic în comun cu autorizarea instalațiilor în conformitate cu Directiva PCIP, întrucât aceste instalații au

32 — Stabilirea valorilor-limită de emisie potrivit articolului 19 alineatul (1) din Directiva PCIP nu a fost realizată de către organismele Uniunii, astfel încât se aplică articolul 19 alineatul (2) din Directiva PCIP.

o contribuție importantă la emisiile rezultate. Pentru transpunerea în practică a unei asemenea strategii, autoritățile competente pot stabili în special condiții suplimentare în sensul articolului 9 alineatul (7) din Directiva PCIP.

de emisie conform Directivei NEC și de evaluările corelate cu acestea contravine principiului de drept al Uniunii evocat mai sus al obligației de a interpreta dreptul intern în lumina textului și a finalității unei directive, astfel încât să obțină rezultatul vizat de aceasta.

75. Prin urmare, Comisia a caracterizat concepția Directivei NEC drept o completare a abordării decise prin Directiva PCIP<sup>33</sup>. În plus, în opinia Comisiei, normele de emisii stricte stabilite pentru aplicarea Directivei PCIP vor contribui la respectarea plafoanelor naționale de emisii<sup>34</sup>. Astfel, și Comisia consideră că prevenirea, respectiv limitarea la minimum a emisiilor instalațiilor, prevăzute în Directiva PCIP, constituie un instrument important pentru respectarea plafoanelor naționale de emisii, în conformitate cu Directiva NEC.

77. Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că, în temeiul obligației de interpretare conformă cu directivele, dispozițiile legislației naționale privind transpunerea Directivei PCIP trebuie să fie interpretate în măsura posibilului în sensul că, la soluționarea unei cereri de autorizație de mediu, trebuie să se țină seama de plafoanele de emisii prevăzute de Directiva NEC.

76. Plafoanele naționale de emisii trebuie să fie luate în considerare în cadrul acordării unei autorizații în conformitate cu Directiva PCIP, deoarece o asemenea autorizație poate duce la neîndeplinirea dispozițiilor corespunzătoare, respectiv le poate compromite grav. A nu ține seama deloc de plafoanele naționale

*C — Cu privire la a doua și la a treia întrebare — obligațiile statelor membre în intervalul dintre expirarea termenului de transpunere și termenul până la care trebuie asigurată respectarea plafoanelor naționale de emisii*

33 — „Către o producție durabilă – progrese realizate în transpunerea Directivei 96/61/CE a Consiliului privind prevenirea și controlul integrat al poluării”, Comunicare a Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, COM(2003) 354 final din 19 iunie 2003.

34 — Comunicarea Comisiei (citată la nota de subsol 33, punctul 10.1.7., Directiva privind plafoanele naționale de emisii, p. 30).

78. A doua și a treia întrebare preliminară – fiecare cu mai multe subpuncte – privesc diferite aspecte ale unei întrebări globale: ce obligații are un stat membru în intervalul

dintre expirarea termenului de transpunere a Directivei NEC (27 noiembrie 2002) și termenul până la care trebuie asigurată respectarea plafoanelor naționale de emisie (31 decembrie 2010).

în perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010.

79. Punctul de plecare al analizei va fi jurisprudența Curții referitoare la obligațiile statelor membre de a se abține înainte de expirarea termenului de transpunere a directivelor. Având în vedere fiecare dintre întrebările preliminare, mai întâi vom examina aceste obligații de a se abține în raport cu elementele lor temporale, înainte de a aborda posibilele obligații pozitive de a acționa. Într-o etapă ulterioară, vom examina dimensiunea obligațiilor respective în cadrul unei proceduri de autorizare. În continuarea respectivelor considerații, se va putea, în sfârșit, răspunde la întrebarea referitoare la importanța momentului dării în funcțiune a instalațiilor care au nevoie de autorizare.

81. Obligațiile statelor membre în cursul unei asemenea perioade de tranziție pot fi deduse din jurisprudența referitoare la termenul de transpunere a directivelor. Este adevărat că statelor membre nu li se poate reproșa faptul că nu transpun o directivă în ordinea lor juridică înainte de expirarea termenului de transpunere prevăzut, întrucât prin acest termen se urmărește în special să se acorde statelor membre timpul necesar adoptării măsurilor de transpunere<sup>35</sup>. Cu toate acestea, statele membre trebuie să adopte, în termenul de transpunere, măsurile necesare prin care să se asigure atingerea rezultatului prevăzut de directivă până la expirarea acestui termen<sup>36</sup>.

1. Cu privire la a doua întrebare litera a) – obligațiile de a se abține

80. Prin intermediul celei de a doua întrebări litera a), instanța de trimitere urmărește să afle dacă obligația unui stat membru de a se abține să adopte dispoziții de natură să compromită în mod serios realizarea rezultatului prevăzut de o directivă se aplică de asemenea

82. De aici reiese că, în special în termenul de transpunere, statele membre trebuie să evite adoptarea unor dispoziții de natură să

35 — Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, Rec., p. I-7411, punctul 43).

36 — Hotărârea Inter-Environnement Wallonie (citată la nota de subsol 35, punctul 44).

compromisă în mod grav rezultatul impus prin directivă<sup>37</sup>.

83. Potrivit versiunii în limba germană a acestei jurisprudențe, această *interdicție de compromitere*<sup>38</sup> privește numai „dispoziții”, așadar măsuri legislative. Similară este și formularea din versiunea italiană („*adottare disposizioni*”). Majoritatea hotărârilor în materie par să sugereze același lucru, și anume că aceasta privește dispoziții<sup>39</sup>.

84. Totuși, ar fi surprinzător și ineficient ca, pe durata termenelor de transpunere sau a perioadelor de tranziție, protecția obiectivelor dreptului Uniunii împotriva compromiterii grave să se limiteze exclusiv la dispoziții legislative. Dimpotrivă, decisiv trebuie să fie dacă obiectivul directivei respective este pus serios sub semnul întrebării. Prin urmare, în special

în versiunea în limba franceză, dar și în versiunea în limba engleză a acestei jurisprudențe, Curtea nu s-a referit la dispoziții legislative, ci la măsuri (în limba franceză, „*prendre des dispositions*”, în limba engleză „*taking any measures*”). Curtea a evidențiat în repetate rânduri că această obligație se impune *tuturor* autorităților publice<sup>40</sup> și, în sfârșit, a stabilit în mod expres că interdicția de compromitere este valabilă și pentru jurisprudență<sup>41</sup>.

85. Dacă directivele pot justifica obligații pentru statele membre chiar înainte de expirarea unui termen de transpunere, acest lucru este valabil cu atât mai mult pentru perioadele de tranziție de după expirarea termenului de transpunere<sup>42</sup>. Acest aspect este ilustrat de jurisprudența referitoare la menținerea valabilității dispozițiilor juridice interne cu privire la protecția plantelor, precum și cu privire la protecția teritorială provizorie în conformitate cu Directiva habitate<sup>43</sup>.

86. Deși în domeniul ocrotirii plantelor se aplică tranzitoriu în continuare dispozițiile legislative naționale, în cursul perioadei de tranziție, statele membre nu le pot modifica

37 — Hotărârea Inter-Environnement Wallonie (citată la nota de subsol 35, punctul 45), Hotărârea din 8 mai 2003, ATRAL (C-14/02, Rec., p. I-4431, punctul 58), Hotărârea din 10 noiembrie 2005, Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie (C-316/04, Rec., p. I-9759, punctele 42 și 44), Hotărârea din 22 noiembrie 2005, Mangold (C-144/04, Rec., p. I-9981, punctul 67), Hotărârea din 14 septembrie 2006, Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie (C-138/05, Rec., p. I-8339, punctele 42, 48), Hotărârea din 14 iunie 2007, Comisia/Belgia (C-422/05, Rep., p. I-4749, punctul 62), Hotărârea din 23 aprilie 2009, Angelidaki și alții (C-378/07-C-380/07, Rep., p. I-3071, punctul 206), și Hotărârea din 23 aprilie 2009, VTB-VAB (C-261/07 și C-299/07, Rep., p. I-2949, punctul 38).

38 — A se vedea Concluziile prezentate de noi la 18 mai 2004 în cauza Wippel (C-313/02, Rec., p. I-9483, punctul 60), Concluziile prezentate de noi la 8 iulie 2004 în cauza Dragaggi și alții (C-117/03, Rec., p. I-167, punctul 26), Concluziile prezentate de noi la 27 octombrie 2005 în cauza Adeneler și alții (C-212/04, Rec., p. I-6057, punctul 48), Concluziile prezentate de noi la 9 ianuarie 2008 în cauza Impact (C-268/06, Rep., p. I-2483, punctul 127) și Concluziile prezentate de noi la 4 decembrie 2008 în cauza Angelidaki și alții (C-378/07-C-380/07, Rep., p. I-3071, punctul 73).

39 — A se vedea hotărârile citate la nota de subsol 37.

40 — A se vedea în special Hotărârea din 4 iulie 2006, Adeneler și alții (C-212/04, Rec., p. I-6057, punctul 121 și următorul), Hotărârea Angelidaki și alții (citată la nota de subsol 37, punctul 206 și următorul) și Hotărârea VTB-VAB (citată la nota de subsol 37, punctul 38 și următorul).

41 — Hotărârea Adeneler și alții (citată la nota de subsol 40, punctul 122 și următorul) și Hotărârea VTB-VAB (citată la nota de subsol 37, punctul 38).

42 — A se vedea ambele Hotărâri Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie (citare la nota de subsol 37, punctul 42 al fiecăreia).

43 — Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109).

în mod arbitrar. Dimpotrivă, corespunzător obiectivelor Directivei privind produsele de uz fitosanitar<sup>44</sup>, ele trebuie să asigure ca, la autorizarea unui produs de uz fitosanitar care se încadrează în domeniul de aplicare al reglementării tranzitorii, să se țină seama de posibilele sale efecte asupra sănătății umane sau animale, precum și asupra mediului. De asemenea, o decizie privind autorizarea poate fi luată numai în temeiul unui dosar în care sunt conținute informațiile necesare pentru aprecierea concretă a acestor consecințe<sup>45</sup>.

88. În aceste condiții, este relativ simplu să se dea un răspuns la a doua întrebare litera a): în mod evident, obligația unui stat membru de a se abține să adopte măsuri de natură să compromită în mod grav realizarea rezultatului prevăzut de Directiva NEC este valabilă și în perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010.

2. Cu privire la a doua întrebare litera b) – obligații pozitive de a acționa

87. Deși Directiva habitate reglementează în mod expres protecția teritorială numai pentru perioada de după includerea teritoriilor în lista Uniunii, statele membre sunt obligate ca, în ceea ce privește siturile pe care le-au identificat pentru a le înscrie pe lista comunitară, să ia măsuri de protecție adecvate pentru a conserva caracteristicile siturilor respective<sup>46</sup>.

89. Prin intermediul celei de a doua întrebări litera b), instanța de trimitere urmărește să afle dacă în perioada de tranziție se impun statelor membre obligații de a întreprinde anumite acțiuni, în cazul în care la sfârșitul perioadei menționate riscă să aibă loc o depășire a plafoanelor naționale prevăzute de Directiva NEC.

90. În principiu, un răspuns la această întrebare rezultă chiar din programul prevăzut în Directiva NEC.

44 — Directiva 91/414/CEE a Consiliului din 15 iulie 1991 privind introducerea pe piață a produselor de uz fitosanitar (JO L 230, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 30).

45 — A se vedea a doua Hotărâre Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie (C-138/05, citată la nota de subsol 37, punctul 44 și următorul).

46 — Hotărârea din 13 ianuarie 2005, Dragaggi și alții (C-117/03, Rec., p. I-167, punctul 29), Hotărârea din 14 septembrie 2006, Bund Naturschutz in Bayern și alții (C-244/05, Rec., p. I-8445, punctul 44), Hotărârea din 14 ianuarie 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, Rep., p. I-131, punctul 49), și Hotărârea din 20 mai 2010, Comisia/Spania (C-308/08, Rep., p. I-4281, punctul 21).

91. Potrivit articolului 15 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Directiva NEC, până la 27 noiembrie 2002, statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma respectivei directive. La expirarea acestei

date, nu exista vreun termen de transpunere care să se opună adoptării unor obligații pozitive de acțiune ale statelor membre. Dimpotrivă, în respectivul moment trebuiau să fi fost deja luate măsurile de transpunere necesare.

concrete ale acesteia, reducerea emisiilor naționale la anumite plafoane, sunt impuse, potrivit articolului 4 alineatul (1) din Directiva NEC, abia de la 31 decembrie 2010.

92. Este adevărat că plafoanele de emisie stabilite în anexa I se aplică, potrivit articolului 4 alineatul (1) din Directiva NEC, abia de la 31 decembrie 2010. Situația în acest caz este diferită față de cauzele în care s-a luat până acum o decizie privind perioadele de tranziție. Acestea priveau reglementări ale Uniunii care permit statelor membre, într-o anumită perioadă, să aplice în continuare reglementările sau practica lor valabilă până atunci<sup>47</sup> sau care prevăd alte măsuri pentru a declanșa aplicarea legislației Uniunii. Asemenea reglementări amână doar momentul în care dispozițiile de drept al Uniunii devin complet aplicabile.

94. Pentru perioada respectivă, Directiva NEC nu prevede că statele membre vor putea proceda în continuare ca până în acel moment. Dimpotrivă, potrivit articolului 6 alineatul (1) din Directiva NEC, până la 1 octombrie 2002, statele membre trebuiau să elaboreze programe pentru reducerea progresivă a emisiilor naționale, cu scopul de a respecta plafoanele naționale de emisie, până la sfârșitul lui 2010.

93. În această privință, dispoziția cuprinsă în Directiva NEC este deosebită. Potrivit articolului 15 alineatul (1) primul paragraf prima teză din Directiva NEC, măsurile de transpunere trebuiau să aibă valabilitate juridică deja de la 27 noiembrie 2002. Doar consecințele

95. După cum susține în mod întemeiat Comisia<sup>48</sup>, respectivul regim aplicabil termenelor rezultă din specificul obiectului Directivei NEC. Reducerea emisiilor nu se produce concomitent cu adoptarea dispozițiilor legale care o impun. Dimpotrivă, ea apare ulterior dispozițiilor în cauză. În acest context, nu este necesară vreo perioadă de tranziție cu privire la situația juridică, ci un interval în cursul căruia dispozițiile legale să își poată produce efectele concrete. În această direcție se înscrie și evidențierea de către Austria a formulării „până în” de la articolul 4 alineatul (1) din

47 — Cu privire la articolul 16 alineatul (1) din Directiva 98/8, a se vedea cele două Hotărâri Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie (citată la nota de subsol 37, C-316/04, punctul 15, și C-138/05, punctul 12), precum și, cu privire la articolul 18 alineatul (2) din Directiva 2000/78, și Hotărârea Mangold (citată la nota de subsol 37, punctul 71 și următorul).

48 — Cu referire la Hotărârea Comisia/Austria (citată la nota de subsol 2, punctul 80).

Directiva NEC și a caracterului de plafoane de emisie *anuale*. Acestea nu se mărginesc la o anumită zi, ci sunt rezultatul unor procese treptate.

96. Programele recomandate trebuie înțelese în primul rând ca angajamente unilaterale asumate de statele membre, care poartă răspunderea pentru stabilirea măsurilor de respectare a plafoanelor de emisie. Dacă statele membre au înscris aceste măsuri într-un program, ele trebuie să îl și realizeze.

97. Statele membre nu pot însă să se mulțumească cu aplicarea programelor stabilite, potrivit articolului 6 alineatul (1) din Directiva NEC, până la 1 octombrie 2002. Dimpotrivă, potrivit articolului 7, ele trebuie să urmărească anual evoluția emisiilor și să facă estimări privind emisiile pentru 2010. În lumina acestor concluzii, statele membre trebuiau să actualizeze și să revizuiască programele naționale, potrivit articolului 6 alineatul (3), până la 1 octombrie 2006.

98. Dacă prognozele anuale arată că programele existente nu sunt suficiente pentru respectarea plafoanelor de emisie, din obligativitatea acestor valori-limită rezultă că statele membre în cauză trebuie să își dezvolte în continuare programele pentru a reduce totuși emisiile lor astfel încât să fie respectate plafoanele.

99. Prin urmare, există obligații pozitive de acțiune, cel puțin în ceea ce privește stabilirea și aplicarea unor programe adecvate pentru respectarea plafoanelor de emisie.

100. Aspectul dacă există în plus și anumite obligații mai ample face obiectul celei de a treia întrebări.

101. Așadar, la a doua întrebare litera b) trebuie să se răspundă că statul membru în cauză trebuie să elaboreze și să aplice, conform Directivei NEC, în perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010, programe adecvate pentru menținerea plafoanelor de emisie. Dacă totuși apare riscul unei depășiri a plafoanelor, statul membru trebuie să își dezvolte în continuare programul de diminuare a emisiilor respective pentru a scădea suficient de mult nivelul acestora.

3. Cu privire la întrebarea 3 literele a) și b) – obligații extinse în cazul riscului de depășire a plafoanelor

102. Prin intermediul celei de a treia întrebări literele a) și b), instanța de trimitere urmărește să afle dacă obligațiile menționate ale statelor membre au o aplicabilitate atât de extinsă încât, în cazul unei depășiri sau al unui risc de depășire a plafoanelor naționale de emisie, o autorizație de mediu trebuie

să fie refuzată sau trebuie inclusă condiții. Această întrebare presupune ca statul membru în cauză, contrar obligațiilor ce îi revin conform Directivei NEC, să nu fi stabilit și să nu fi aplicat programe suficiente pentru a împiedica depășirea plafoanelor.

103. Cu titlu introductiv, trebuie arătat că poziția RWE și E.ON, potrivit căreia existența unor eventuale obligații ale statelor membre s-ar opune faptului că Țărilor de Jos nu le-au fost propuse de către Comisie noi măsuri, este lipsită de orice temei. Nici Comisia nu are în general obligația de a propune statelor membre măsuri de respectare a legislației Uniunii, nici Directiva NEC nu menționează obligații de acest tip. Directiva prevede doar, la articolele 9 și 10, că organismelor legislative ale Uniunii le sunt înaintate de către Comisie rapoarte și propuneri privind dezvoltarea directivei. Prin aceasta nu se aduce atingere obligațiilor statelor membre ce rezultă din legislația Uniunii<sup>49</sup>.

104. Cu toate acestea, prezumția existenței unei obligații concrete a statelor membre în cadrul unei proceduri de autorizare ar putea să se opună marjei de apreciere acordate statelor membre de Directiva NEC în ceea ce privește transpunerea directivei, aspect la care au făcut trimitere RWE, Electrabel și E.ON, Groningen, precum și statele membre.

105. Considerentul (11) al Directivei NEC evidențiază că aceste plafoane de emisie permit Comunității și statelor membre flexibilitate în modul de conformare la acestea. Potrivit considerentului (12), este necesar ca statele membre să răspundă pentru punerea în aplicare a măsurilor necesare pentru a se conforma plafoanelor naționale de emisie. Articolul 4 din Directiva NEC nu menționează instrumente specifice pentru respectarea plafoanelor de emisie. La articolul 6, Directiva NEC prevede concret doar elaborarea de programe pentru reducerea progresivă a emisiilor naționale de poluanți.

106. Această marjă de apreciere a statelor membre nu este însă nelimitată. Dimpotrivă, în alegerea măsurilor de transpunere, statele trebuie să urmeze dispozițiile articolului 4 din Directiva NEC, astfel încât până în anul 2010, în ceea ce privește emisiile naționale de poluanți menționați, plafoanele de emisie prevăzute în anexa I să nu fie depășite. Această dispoziție este repetată la articolul 6 alineatul (1) din Directiva NEC. Potrivit articolului 1 din Directiva NEC, limitarea emisiilor servește protecției mediului și a sănătății umane<sup>50</sup>. Acest obiectiv nu trebuie să fie

49 — A se vedea Hotărârea din 5 februarie 1963, van Gend & Loos (26/62, Rec., p. 1, punctul 26).

50 — A se vedea considerentul (1) și considerentul (5), precum și articolul 5 litera (b) din Directiva NEC.

compromis grav prin luarea în calcul a unei depășiri a plafoanelor de emisie<sup>51</sup>.

107. Pe de altă parte, Curtea a hotărât deja că, în cazul depășirii marjei de apreciere acordate printr-o directivă, este de competența autorităților statului membru – în special a instanțelor – să ia, în cadrul atribuțiilor ce le revin, toate măsurile necesare, generale sau speciale, pentru a se realiza conformitatea cu dispozițiile directivelor<sup>52</sup>.

108. Dacă o autoritate competentă în primul rând pentru transpunerea Directivei NEC depășește marja de apreciere acordată statului membru, astfel încât dispoziția de respectare a plafoanelor naționale de emisie până în anul 2010 este compromisă grav, în principiu și o autoritate de autorizare poate fi obligată, în cadrul competențelor sale, să acționeze, respectiv să se abțină de la a acționa.

109. Contrar opiniei Electrabel, acest aspect nu contravine principiului separației puterilor. Dimpotrivă, repartizarea primară a competențelor în cadrul transpunerii directivelor se deduce din normele de drept

constituțional ale statelor membre. Or, dacă încalcă obligațiile ce rezultă din dreptul Uniunii, un stat nu poate invoca în apărarea sa principiul separației puterilor. Acesta presupune egalitatea de tratament a tuturor statelor membre, independent de structura lor internă de stat<sup>53</sup>.

110. Posibilele dificultăți practice invocate de Țările de Jos în stabilirea existenței unui risc de depășire a plafoanelor naționale de emisie nu pot anula obligațiile statelor membre. De asemenea, în acțiunea principală, instanța de trimitere a întreprins ea însăși o evaluare corespunzătoare, a cărei examinare nu intră în sarcina Curții.

111. Așadar, marja de apreciere a unui stat membru cu privire la depășirea sau la riscul de depășire a plafonului de emisie nu se opune în sine obligațiilor concrete ale statelor membre. Totuși, conținutul ei trebuie să fie stabilit ținând seama de concepția Directivei NEC. De aceea este exclusă, de exemplu, o obligație nelimitată de drept al Uniunii privind reducerea emisiilor prin eliminarea *anumitor* surse de emisii deja existente, întrucât decizia cu privire la ce emisii trebuie oprite

51 — A se vedea a doua Hotărâre Stichting Zuid-Hollandse Milieufederatie (C-138/05, citată la nota de subsol 37, punctul 43 și următorul).

52 — Hotărârea din 24 octombrie 1996, Kraaijeveld și alții (C-72/95, Rec., p. I-5403, punctul 61), Hotărârea din 15 iunie 2000, Brinkmann (C-365/98, Rec., p. I-4619, punctul 32), și Hotărârea Janecek (citată la nota de subsol 2, punctul 46).

53 — A se vedea Hotărârea din 8 februarie 1973, Comisia/Italia (30/72, Rec., p. 161, punctul 11), Hotărârea din 10 iulie 1990, Comisia/Germania (217/88, Rec., p. I-2879, punctul 26), și Hotărârea din 10 iunie 2004, Comisia/Italia (C-87/02, Rec., p. I-5975, punctul 38).

sau trebuie reduse incumbă doar autorităților competente ale statelor membre.

autorizate ca soluție de înlocuire corespund unei diminuări corespunzătoare de emisii ale instalațiilor vechi.

112. În schimb, autorizarea unei noi instalații duce la emisii *noi* suplimentare, în temeiul unei decizii a statului membru. Spre deosebire de cazul unei depășiri sau al unui risc de depășire a plafoanelor de emisie numai din sursele existente, statul membru ar contribui astfel activ, printr-o anumită acțiune, la eșecul obiectivului stabilit în directivă. Din acest motiv, o autorizație care permite emisii suplimentare are alte caracteristici decât simpla menținere a situației existente prin neintervenția împotriva surselor de emisie deja în funcțiune. Ea contravine interdicției inerente Directivei NEC de a crea orice surse de emisie suplimentare în cazul unei depășiri sau al unui risc de depășire a plafonului de emisie. Dimpotrivă, marja de apreciere a statului membru cu privire la modul în care ar dori acesta să își reducă emisiile nu este limitată. În cazul depășirii plafoanelor de emisie, marja de acțiune a statului membru se reduce la zero, caz în care problema modului de a realiza eventualele reduceri, problemă care intră în această marjă de apreciere, rămâne fără obiect.

113. Acest aspect nu exclude autorizarea de noi centrale energetice care să le înlocuiască pe cele vechi și, la puteri comparabile, să producă mai puțini poluanți. O astfel de reechipare este mai favorabilă pentru bilanțul emisiilor și de aceea nu poate afecta obiectivele Directivei NEC. În orice caz, nu este suficient ca noi emisii să fie autorizate doar în speranța de a opri instalațiile vechi. Dimpotrivă, trebuie *să se stabilească clar* că emisiile

114. Fără o asemenea corelare între noile emisii și diminuarea emisiilor existente, autorizarea de emisii suplimentare este permisă numai dacă nu există riscul de depășire a plafoanelor de emisie. Astfel, înainte de autorizare, dacă este cazul, statele membre trebuie să ia măsuri pentru a reduce suficient emisiile existente în momentul punerii în funcțiune a instalației (și ulterior).

115. Numai în cazuri excepționale rar întâlnite pot exista motive de interes public de importanță absolută care, în pofida riscului de depășire a plafoanelor de emisie, justifică autorizarea unor emisii suplimentare<sup>54</sup>. O asemenea situație nu face obiectul întrebărilor în prezenta cauză și nici nu există elemente pentru a susține existența unor asemenea motive.

116. Nu este convingătoare trimiterea făcută de RWE și de Țările de Jos la principiul subsidiarității și la principiul

54 — Ilustrative pentru intervențiile din domeniul protecției păsărilor sunt Hotărârea din 28 februarie 1991, Comisia/Germania (C-57/89, cunoscută sub numele „Leybucht”, Rec., p. I-883, punctul 21 și următoarele), iar cu privire la protecția speciilor, Concluziile prezentate de noi la 14 iunie 2007 în cauza Comisia/Finlanda (C-342/05, cunoscută sub numele „Vânătoarea de lupi”, Rep., p. I-4713, punctul 52 și următoarele).

proporționalității, ambele consacrate la articolul 5 TUE (ex-articolul 5 CE). Principiul subsidiarității nu poate avea drept rezultat ca statelor membre să li se confere o marjă de apreciere nelimitată care să afecteze obiectivele dreptului Uniunii. Dacă statele membre nu utilizează posibilitățile de acțiune care le-au fost puse inițial la dispoziție pentru transpunerea unei directive, este recomandabil ca în continuare marja lor de apreciere să se reducă.

117. Marja de apreciere a statelor membre existentă inițial nu se află astfel în contradicție cu o interdicție de a aproba emisii suplimentare.

118. Or, în opinia Electrabel, printr-o interzicere a autorizării, ar fi dezavantajate instalațiile care necesită autorizație față de sursele de emisii care nu au nicio obligație de autorizare și de aceea pot fi date în folosință fără a lua în considerare depășirea plafoanelor naționale de emisie. Nu este necesar să se examineze dacă se recurge la acest argument în cazul autorizării instalațiilor mai mici, comparabile cu instalațiile care nu necesită autorizație.

119. Instalațiile care fac obiectul unei obligații de autorizare conform Directivei PCIP nu sunt comparabile în niciun caz cu instalațiile care nu necesită autorizație. Chiar în opinia legiuitorilor Uniunii, acestea au consecințe importante asupra mediului în general<sup>55</sup> și

produc în special un volum mare de emisii<sup>56</sup>, astfel încât cerințele speciale sunt justificate.

120. Această distincție de ordin legislativ determină răspunsul la a treia întrebare litera a). În principiu, nu prezintă importanță în ce măsură contribuie o instalație la depășirea sau la riscul de depășire a plafonului național de emisie. Întrucât Directiva PCIP impune obligația de autorizare a respectivelor instalații, este de presupus că emisiile produse de aceasta au ponderea necesară pentru a împiedica o autorizare<sup>57</sup>, în cazul în care, chiar și fără instalația (în cauză), plafoanele de emisie sunt depășite.

121. Această prezumție poate fi eventual înlăturată în cazuri individuale. Plafoanele de emisie nu pot constitui un motiv de refuz al unei autorizări dacă instalația, prin natura sa, nu emite deloc substanțele poluante relevante. S-ar putea imagina și cazuri de autorizare a unor instalații ale căror emisii de astfel de substanțe nu au practic importanță în ceea ce privește efectele asupra mediului. Această împrejurare este exclusă în prezentele cauze. Centralele energetice în litigiu emit cantități importante de oxizi de azot și de dioxid de sulf și contribuie astfel în mod semnificativ la emisiile pe plan național<sup>58</sup>.

55 — A se vedea în special considerentele (2) și (9) și articolul 1, articolul 2 punctul 2, articolul 3 alineatul (1) literele (a) și (b) și articolul 9 alineatul (4) din Directiva PCIP.

56 — A se vedea în special considerentele (9) și (30) și articolul 1, articolul 2 punctele 5 și 6, articolul 9 alineatele (3) și (4) și articolul 19 din Directiva PCIP.

57 — A se vedea considerentul (29) și articolul 2 punctul 3 din Directiva PCIP.

58 — A se vedea mai sus, punctul 25.

122. Prin urmare, interdicția de a autoriza instalații trebuie să se aplice în eventualitatea unei depășiri sau a unui risc de depășire a plafoanelor de emisie conform Directivei PCIP dacă nu s-a demonstrat că, în cazul respectiv, emisiile de substanțe poluante în discuție nu au efecte semnificative asupra mediului.

Această interdicție nu se aplică dacă se demonstrează că, în cazul specific, emisiile de substanțe poluante în discuție nu au efecte semnificative asupra mediului.

123. În sfârșit, trebuie să relevăm că posibilitatea evocată în întrebare, de a acorda o autorizație limitată, cu alte cuvinte o autorizație care include condiții sau restricții, constituie cu siguranță, în raport cu respingerea totală, un mijloc mai puțin constrângător. Este posibil ca emisiile de substanțe poluante în discuție să fie reduse prin alte măsuri tehnice în asemenea măsură încât prezumția importanței lor să poată fi înlăturată. Directiva NEC nu conține însă vreun element care să indice ce formă ar putea să ia condițiile sau restricțiile respective. Din directivă se poate deduce doar că statele membre nu trebuie să autorizeze niciun fel de emisii suplimentare în cazul riscului de depășire a plafoanelor de emisie.

4. Importanța momentului dării în funcțiune a instalației [a doua întrebare litera c)]

125. În sfârșit, prin intermediul celei de a doua întrebări litera c), instanța de trimitere urmărește să afle importanța momentului dării în funcțiune a unei instalații care necesită autorizație. Chiar dacă succesiunea aleasă pentru cererile de pronunțare a unei hotărâri preliminare lasă să se presupună altceva, această întrebare se poate referi în mod logic doar la a treia întrebare literale a) și b), care privește concret obligațiile statelor membre în cursul unei proceduri de autorizare.

124. Astfel, la a treia întrebare literale a) și b) trebuie să se răspundă că statul membru trebuie să refuze autorizația de mediu în sensul articolului 4 din Directiva PCIP în cazul când instalația contribuie sau riscă să contribuie la depășirea plafoanelor naționale de emisie de poluanți, stabilite în Directiva NEC, și statul membru nu a elaborat și nu a aplicat suficiente programe pentru reducerea emisiilor.

126. O instalație poate fi luată în calcul în cadrul plafoanelor naționale de emisie abia din momentul în care este dată în funcțiune și, prin aceasta, produce emisii. Așadar, în cadrul unei proceduri de autorizare, trebuie să fie luate în considerare plafoanele naționale de emisie valabile în momentul dării în funcțiune a instalației.

127. Potrivit articolului 4 alineatul (2) din Directiva NEC, statele membre garantează că plafoanele de emisie prevăzute în anexa I nu sunt depășite în niciun an începând cu termenul de 31 decembrie 2010. Prin urmare, astfel cum arată în mod justificat Italia și Comisia, aceste plafoane sunt valabile (cel puțin) pentru viitor. Așadar, refuzul unei autorizații este indicat în măsura în care există risc de depășire sau se înregistrează o depășire a plafoanelor naționale de emisie.

128. Prin urmare, la a doua întrebare litera c) trebuie să se răspundă că darea în funcțiune a unei instalații la un moment ulterior anului 2010 este importantă numai dacă în acel moment nu mai există un risc de depășire sau nu se înregistrează o depășire a plafoanelor naționale de emisie.

*D — Cu privire la a patra, la a cincea și la a șasea întrebare – efectul direct al directivelor*

129. A patra, a cincea și a șasea întrebare vizează un răspuns la problema dacă și, respectiv, în ce măsură o persoană privată poate invoca Directiva NEC în fața instanțelor naționale.

130. După cum a amintit în nenumărate rânduri Curtea, ar fi incompatibil cu caracterul obligatoriu pe care articolul 288 alineatul (3)

TFUE îl recunoaște directivei să se excludă, în principiu, posibilitatea ca obligația impusă de aceasta să fie invocată de persoanele vizate<sup>59</sup>. Această apreciere se aplică în special în cazul unei directive al cărei obiectiv este de a controla, precum și de a reduce poluarea atmosferică și care urmărește, așadar, să protejeze sănătatea publică<sup>60</sup>.

131. Din acest motiv, în toate situațiile în care dispozițiile unei directive apar, din punctul de vedere al conținutului lor, ca necondiționate și suficient de precise, particularii sunt îndreptățiți să le invoce în fața instanțelor naționale împotriva statului fie atunci când acesta nu a transpus directiva în dreptul național în termenele stabilite, fie atunci când a efectuat o transpunere incorectă<sup>61</sup>.

132. Articolul 4 și anexa I la Directiva NEC cuprind o obligație clară a statelor membre, și anume ca plafoanele de emisie stabilite să nu mai fie depășite începând cu 31 decembrie 2010. Suficient de precisă este și obligația de la articolul 6, ca statele membre să elaboreze programe pentru reducerea progresivă a emisiilor naționale<sup>62</sup>.

59 — Hotărârea Janecek (citată la nota de subsol 2, punctul 37), Hotărârea din 16 septembrie 1999, WWF și alții (C-435/97, Rec., p. I-5613, punctul 69), Hotărârea Kraaijeveld și alții (citată la nota de subsol 52, punctul 56) și Hotărârea din 1 februarie 1977, Verbond van Nederlandse Ondernemingen (51/76, Rec., p. 113, punctele 20-29).

60 — Hotărârea Janecek (citată la nota de subsol 2, punctul 37).

61 — Hotărârea din 19 ianuarie 1982, Becker (8/81, Rec., p. 53, punctul 25), Hotărârea din 11 iulie 2002, Marks & Spencer (C-62/00, Rec., p. I-6325, punctul 25), Hotărârea Pfeiffer și alții (citată la nota de subsol 23, punctul 103), Hotărârea din 12 februarie 2009, Cobelfret (C-138/07, Rep., p. I-731, punctul 58), și Hotărârea Janecek (citată la nota de subsol 2, punctul 36).

62 — A se vedea în acest sens Hotărârea Janecek (citată la nota de subsol 2, punctul 39).

133. Dimpotrivă, din Directiva NEC nu se poate deduce o obligație cu privire la luarea unor măsuri individuale determinate pentru respectarea plafoanelor de emisie. Statele membre dispun de o marjă de apreciere amplă în ceea ce privește alegerea mijloacelor. Prin urmare, referitor la asemenea măsuri individuale, nu poate fi în principiu reținută o aplicare directă.

134. Or, altfel se prezintă situația în ceea ce privește limitarea deja stabilită a marjei de apreciere a statelor membre în condițiile riscului de depășire a plafoanelor de emisie. Evident, obligația de a refuza aprobarea de mediu în sensul articolului 4 din Directiva PCIP, în cazul în care instalația contribuie sau riscă să contribuie la depășirea plafoanelor naționale de emisie de substanțe poluante prevăzute în Directiva NEC, este suficient de precisă în ceea ce privește consecințele juridice.

135. Ar putea exista îndoieli cu privire la chestiunea dacă premisa depășirii sau a riscului de depășire a unui plafon național de emisie este stabilită cu la fel de multă precizie. Stabilirea depășirii acestor plafoane se poate realiza doar pe baza unei prognoze de regulă complexe. Majoritatea părților susțin totuși că în momentul acordării autorizației nu se poate cunoaște dacă plafoanele de emisie vor fi depășite la darea în funcțiune a instalațiilor.

136. Cu toate acestea, Directiva NEC cuprinde instrumente menite să înlănească

această prognoză. Potrivit articolului 7 și anexe III, statele membre pregătesc și actualizează anual inventarele emisiilor naționale și estimările emisiilor. Autoritățile competente și instanțele pot recurge fără probleme cel puțin la aceste prognoze pentru a verifica dacă există un risc de depășire a plafoanelor. În plus, nu pare să fie exclusă corectarea acestor prognoze dacă se remarcă lipsuri evidente.

137. Desigur, pot apărea dificultăți din faptul că este posibil ca statele membre să nu se fi decis încă, în momentul autorizării, prin ce măsuri vor asigura respectarea plafoanelor de emisie până în momentul punerii în funcțiune a instalației. Ar trebui să fim de acord însă că o asemenea situație ar apărea cu încălcarea articolului 6 din Directiva NEC. Potrivit acestuia, statele membre trebuiau să elaboreze până la 1 octombrie 2002 programele necesare pentru a respecta plafoanele.

138. Prin urmare, necesitatea unei prognoze pentru viitoarele emisii de substanțe poluante nu se opune aplicării imediate a interdicției de a autoriza surse suplimentare de emisii în condițiile unei depășiri sau ale unui risc de depășire a plafoanelor de emisie.

139. Aspectul care trebuie clarificat este acela dacă Directiva NEC stabilește suficient de exact cercul beneficiarilor. Potrivit

jurisprudenței, „persoanele vizate” sunt cele care pot invoca obligația unui stat membru, rezultată dintr-o directivă. În hotărârea pronunțată în cauza Janecek, Curtea vorbește chiar de persoane vizate „în mod direct”<sup>63</sup>. Fără să fie nevoie să examinăm în amănunt semnificația acestor noțiuni, ele pledează în sprijinul ideii că respectivul cerc al beneficiarilor trebuie limitat.

140. După cum evidențiază în mod întemeiat Austria, Directiva NEC, în special articolele 4 și 6, nu se încadrează în această schemă. Dispozițiile privesc numai plafoane *naționale* de emisie și solicită programe *naționale*. Acestea nu protejează însă – în lipsa unor referiri spațiale sau materiale – un cerc delimitabil de persoane. Nici măcar populația statului membru în cauză nu poate fi delimitată drept grup beneficiar, deoarece emisiile naționale în ansamblul lor au de regulă și efecte transfrontaliere, ceea ce înseamnă că aceste obligații servesc protecției generale a mediului și sănătății. Nu este oferită o concretizare mai cuprinzătoare.

141. Din acest motiv, pot exista îndoieli dacă particularii au dreptul să invoce direct articolul 4 din Directiva NEC sau să solicite, în sensul articolului 6, elaborarea de programe, respectiv de măsuri sau de pachete de măsuri pentru respectarea plafoanelor de emisie. Aceste întrebări, adică a cincea întrebare literale a) și b) și a șasea întrebare litera a), sunt însă, în fond, lipsite de importanță în speță deoarece acțiunea principală nu privește nici respectarea plafoanelor naționale de emisie ca atare, nici pachetele de măsuri necesare.

142. În prezenta cauză se pune doar problema dacă particularii pot invoca interdicția de a se autoriza, conform articolului 4 din Directiva PCIP, anumite instalații suplimentare în condițiile depășirii sau ale unui risc de depășire a plafoanelor de emisie.

143. Întrucât aceste instalații au o locație specifică de care nu pot fi separate, ele prezintă o referință spațial-materială suficientă pentru a se putea identifica persoanele vizate și chiar persoanele vizate în mod direct. Articolul 2 punctul 15 din Directiva PCIP definește în acest sens publicul interesat.

63 — Hotărârea Janecek (citată la nota de subsol 2, punctul 39).

Această categorie include organizațiile non-guvernamentale care promovează protecția mediului și care îndeplinesc toate condițiile prevăzute de legislația internă.

accepte o autorizație care din punct de vedere obiectiv este ilegală.

144. Potrivit articolului 16 din Directiva PCIP, introdus pentru transpunerea Convenției de la Aarhus, publicul interesat afectat de autorizație are dreptul la protecție juridică. Acest drept de a formula o acțiune presupune un interes suficient sau o încălcare a unui drept potrivit criteriului legislației naționale<sup>64</sup>. Întrucât în speță nu au fost puse niciun fel de întrebări referitoare la aceste condiții, trebuie să considerăm că ele sunt îndeplinite.

145. Publicul interesat în sensul Directivei PCIP nu este însă nici în acest cadru afectat direct de dispozițiile Directivei NEC. Articolul 16 din Directiva PCIP îi acordă totuși dreptul de a contesta legalitatea autorizației, invocând motive de fond sau de procedură. Acest control juridic nu se limitează la dispoziții care protejează în special anumite persoane vizate. Dimpotrivă, examinarea pe fond a autorizației ar fi incompletă dacă reclamantii vizați de o instalație ar trebui să

146. Prin urmare, în cadrul unei acțiuni în justiție, în sensul articolului 16 din Directiva PCIP, particularii pot invoca interdicția cuprinsă în Directiva NEC de a autoriza anumite instalații suplimentare potrivit articolului 4 din Directiva PCIP în cazul depășirii sau al riscului de depășire a plafoanelor de emisie.

147. În sfârșit, mai trebuie să examinăm și obiecția potrivit căreia invocarea interdicției de autorizare ar face ca aplicarea Directivei NEC să cadă în sarcina particularilor, mai precis a întreprinderilor energetice implicate. Este adevărat că o directivă nu poate, prin ea însăși, să creeze drepturi și obligații în sarcina unui particular și, prin urmare, nu poate fi invocată ca atare împotriva sa<sup>65</sup>. Însă, în principiu, este posibilă o aplicare conformă cu directiva a legislației naționale – astfel cum are în vedere instanța de trimitere – în sarcina particularilor<sup>66</sup>. De altfel, nici dacă ar fi necesară o aplicare directă a interdicției de autorizare, acest lucru nu ar putea fi considerat drept invocarea unei directive împotriva unor particulari. Dimpotrivă, interdicția ar fi aplicată față de autoritățile de autorizare.

64 — Considerăm că următoarele cauze aflate pe rol: C-115/09, Trianel (comunicare în JO 2009, C 141, p. 26, a se vedea și Concluziile avocatului general Sharpston pronunțate astăzi), și C-128/09-C-131/09, C-134/09 și C-135/09, Boxus și alții (comunicări în JO 2009, C 153, p. 18 și următoarele), aduc o contribuție la interpretarea acestor cerințe.

65 — Hotărârea din 26 februarie 1986, Marshall (152/84, Rec., p. 723, punctul 48), Hotărârea din 14 iulie 1994, Faccini Dori (C-91/92, Rec., p. I-3325, punctul 20), și Hotărârea din 19 ianuarie 2010, Küçükdeveci (C-555/07, Rep., p. I-365, punctul 46).

66 — Hotărârea Pfeiffer și alții (citată la nota de subsol 23, punctul 110 și următoarele) și Hotărârea Küçükdeveci (citată la nota de subsol 65, punctul 45 și următoarele).

Iar simple repercusiuni negative, într-o anumită măsură „automate”, asupra drepturilor terților, chiar dacă sunt certe, nu justifică faptul de a nu permite unui particular să invoce dispozițiile unei directive împotriva statului membru respectiv<sup>67</sup>.

prevăzut de Directiva NEC este valabilă și pe durata perioadei cuprinse între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010, particularii trebuie să poată invoca în această perioadă interdicția de autorizare amintită<sup>68</sup>.

148. Prin urmare, la a patra întrebare și la a șasea întrebare litera b) trebuie să se răspundă că, în cadrul unei acțiuni în justiție, în sensul articolului 16 din Directiva PCIP, particularii pot invoca interdicția cuprinsă în Directiva NEC de a autoriza anumite instalații suplimentare potrivit articolului 4 din Directiva PCIP în cazul depășirii sau al riscului de depășire a plafoanelor de emisie.

150. Și răspunsul la a șasea întrebare litera c) a fost oferit deja, prin răspunsul la a treia întrebare litera a): interdicția de autorizare nu se aplică dacă se demonstrează că, în cazul specific, emisiile de substanțe poluante în discuție nu au efecte semnificative asupra mediului<sup>69</sup>.

149. Răspunsul la a cincea întrebare litera b) rezultă din răspunsul la a doua întrebare litera b): întrucât obligația unui stat membru de a se abține să adopte măsuri de natură să compromită în mod serios realizarea rezultatului

151. Prin urmare, răspunsul la întrebările a patra-a șasea este următorul: în cadrul unei acțiuni în justiție în sensul articolului 16 din Directiva PCIP, particularii pot invoca interdicția cuprinsă în Directiva NEC de a autoriza, în condițiile depășirii sau ale riscului de depășire a plafoanelor de emisie, anumite surse suplimentare de emisii, adică instalații, potrivit articolului 4 din Directiva PCIP. Aceasta se aplică și în perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010. Această interdicție nu se aplică dacă se demonstrează că, în cazul specific, emisiile de substanțe poluante în discuție nu au efecte semnificative asupra mediului.

67 — Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Wells (C-201/02, Rec., p. I-723, punctul 57), și Hotărârea din 17 iulie 2008, Arcor (C-152/07-C-154/07, Rep., p. I-5959, punctul 36).

68 — A se vedea mai sus, punctul 80 și următoarele.

69 — A se vedea mai sus, punctul 120 și următoarele.

## V — Concluzie

152. Propunem, aşadar, Curții să răspundă la cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare după cum urmează:

- „1) În temeiul obligației de interpretare conformă cu directivele, dispozițiile legislației naționale privind transpunerea Directivei 2008/1/CE privind prevenirea și controlul integrat al poluării (fosta Directivă 96/61/CE) trebuie să fie interpretate în măsura posibilului în sensul că, la soluționarea unei cereri de autorizație de mediu, trebuie să se țină seama de plafoanele de emisie prevăzute de Directiva 2001/81 privind plafoanele naționale de emisie pentru anumiți poluanți atmosferici.
- 2) Obligația unui stat membru de a se abține să adopte măsuri de natură să compromită în mod grav realizarea rezultatului prevăzut de Directiva 2001/81 este valabilă și în perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010.
- 3) Statul membru în cauză trebuie să elaboreze și să aplice, conform Directivei 2001/81, în perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010, programe adecvate pentru respectarea plafoanelor de emisie. Dacă totuși apare riscul unei depășiri a plafoanelor, statul membru trebuie să își dezvolte în continuare programul de diminuare a emisiilor respective pentru a scădea suficient de mult nivelul acestora.
- 4) Dacă nu a elaborat și nu a aplicat suficiente programe pentru reducerea emisiilor, statul membru trebuie să refuze autorizația de mediu în sensul articolului 4 din Directiva 2008/1, în cazul când instalația contribuie sau riscă să contribuie la depășirea plafoanelor naționale de emisie de poluanți, stabilite în Directiva

2008/81. Această interdicție nu se aplică dacă se demonstrează că, în cazul specific, emisiile de substanțe poluante în discuție nu au efecte semnificative asupra mediului.

- 5) Darea în funcțiune a unei instalații la un moment ulterior anului 2010 este importantă numai dacă în acel moment nu mai există un risc de depășire sau nu se înregistrează o depășire a plafoanelor naționale de emisie.
- 6) În cadrul unei acțiuni în justiție, în sensul articolului 16 din Directiva 2008/1, particularii pot invoca interdicția cuprinsă în Directiva 2008/81 de a autoriza anumite instalații suplimentare potrivit articolului 4 din Directiva 2008/1, în cazul depășirii sau al riscului de depășire a plafoanelor de emisie. Aceasta se aplică și în perioada cuprinsă între 27 noiembrie 2002 și 31 decembrie 2010. Această interdicție nu se aplică dacă se demonstrează că, în cazul respectiv, emisiile de substanțe poluante în discuție nu au efecte semnificative asupra mediului.”